

De smidsfamilie Boone door de eeuwen heen (2)

Smid Marien Boone ontwikkelde zich tot ongediplomeerd paardendokter

Door: Johan Vermeulen, Meteren

Smidsbaas Marinus Boone verdiepte zich in anatomie en ontwikkelde zich in zijn schaarse vrijetijd tot ongediplomeerd paardendokter. Hij zette zijn smederij in Wolphaartsdijk te koop, verhuisde in het voorjaar van 1870 naar 's-Gravenpolder en toog daar als veearts van paard naar paard. Zoontje Laurus kreeg een baantje als huurkoetsier.

Bij de travaljes was altijd wat te doen en was het altijd leuk. Die dingen stonden buiten omdat het vuur, de schemering van de smidse, het harde geluid van staal op ijzer, en rondspattende vonken een paard zenuwachtig maakten. Buurtkinderen kwamen aanstormen als ze hoeven van een bokkig paard over de keien hoorden schrapen, als de smid probeerde het dier achteruit de travalje in te loodsen. Dat gevecht was vaak zó spannend, dat ze de school vergaten; vooral Laurus Boone had daar last van. Kinderen genoten als een paard keihard terugsliep, dan was er spektakel alom, maar de smid won altijd. Aan het eind van de strijd, met een kloppje op de hals, wat vriendelijke woorden en een suikerklontje, schoof het paardenlijf achteruit de travalje in. De smid vergendelde de voorkant, tilde een paardenbeen op, schoof het op een dwarsbalkje en zette het vast met touw of ketting. Een smid had soms wel 180 paarden in onderhoud, die met hun vier benen om de zoveel weken om nieuwe ijzers vroe-

Paardendokter

Marinus Boone ontwikkelde zich dus tot ongediplomeerd paardendokter. Van diergeneeskunde was nog nauwelijks sprake en de boeren gebruikten vaak paardenmiddelen, al dan niet uit de natuur, soms vergezeld met bezweringformules. Dierenartsen waren nauwelijks voorhanden of onbetaalbaar en overleg met vakgenoten was er niet. Een paard met griep, een paard met schimmelinfecties, met diarree en buikkrimp, wat deed je eraan? Een paard met last van de knieën of met een zoalkneuzinkje, hoe kreeg je dat weer voor de kar? Heel belangrijk was dat de veearts de eigenaar liet meedenken, want voor een goede diagnose waren de geschiedenis, de leefomstandigheden en het gedrag van de zieke dieren cruciaal. Hamvraag was altijd: gaan we verder met het dier of gaan we het slachten? Boones gepassioneertheid werd steeds moeilijker te combineren met de drukte van de smederij. Hij loste dat probleem tijdelijk op door in de zomer van 1863 een tweede knecht te vragen en in 1865 nóg een. In april 1868 hakte hij de knoop door en zette hij zijn hoefsmederij te koop. Op donderdag 28 mei werd zijn boeltje openbaar verkocht in het Koffiehuis De prins van Oranje te Goes.

Verhuizing

Marinus Boone ging in de zomer van 1870 in 's-Gravenpolder aan de slag als veearts. De verhuizing had weinig om het lijf en voor chaos en stress hoefden ze niet te vrezen. Adreswijzigingen waren er niet, meterstanden niet, verzekeringen niet, abonnementen niet, kranten, tijdschriften en vakbladen niet, en afsluiten hoefden ze ook niets. Het was een geweldig leven. Ze moesten alleen afscheid nemen bij dominee Harmen Hendriks Middel en uitschrijven op het gemeentehuis. Ze laadden hun beetje huisraad op een kar of wagen, trokken de deur achter zich dicht en daar gingen ze; één of twee keer rijden en de boel was over. Nagestaard door mensen die zich afvroegen hoe het nu met hun zieke dieren moest, reden ze naar 's-Gravenpolder, zo'n zestien kilometer zuidwaarts; een tochtje door 's Heer Hendrikskinderen en 's Heer Abtskerke, met Johannes en Laurus beurtelings op de bok terwijl akkertjes en weijtjes langzaam voorbijgleden. Na drie uur doemde de kerk van 's-Gravenpolder op: een toren, een schip met twee zijbeuken en daarachter het koor. De eeuwenoude kerk, waar Jacob Renier al 35 jaar dominee was. En misschien zagen ze de haring op de kerk-toren ook wel, die herinnerde aan de middeleeuwse visserij toen het plaatsje nog aan de Schelde lag. Vader had in de krant laten berichten dat hij zich 'met der woon te 's-Gravenpolder heeft gevestigd, tot het uitoefenen van het vak van veearts.'

Huurkoetsier

Laurus kerkte bij de ledeboeriaanse dominee Daniël Bakker en ging naar de christelijke school, maar vaak was er geen onderwijzer en dán weer was een meester onbevoegd. En 's zomers werkten bijna alle kinderen op het land; alles wat handjes had moest werken. Na een paar jaar was Laurus uitgestudeerd en kreeg hij weer met paarden te maken. Vader regelde een leuk en spannend baantje voor hem als huurkoetsier bij logementhouder Hubrecht Vroonland. Een aanloop tot smidsknecht en een baantje dat Laurus op het lijf geschreven was, want hij was met paarden opgegroeid en hoorde thuis elke dag over het wel en wee van die dieren praten. Hij moest goed oefenen met het aansturen vanaf de bok en duidelijke en eenduidige signalen overbrengen. Ook het open aftuigen van het paard was onderdeel

Laurus Boone werkte als twaalfjarig mannetje als huurkoetsier. Links de herberg van baas Hubrecht Vroonland met ervoor een rijtuig van de wagensdienst. Hij had veel weg van het mannetje bij het paard.

van zijn werk.

Huurkoetsier was een gewilde bezigheid, want je hoefde sowieso niet naar het land. Je zou het een beetje kunnen vergelijken met taxichauffeur in de oertijd. Er zat ook toekomst in omdat Zuid-Beveland en Walcheren sinds enkele jaren door de nieuwe Sloedam geen aparte eilanden meer waren. De markt trok aan en koetsiers deden hun best om het hun damreizigers zo gerieflijk mogelijk te maken, maar gevaar van ergens in de modder te blijven steken was er altijd nog wel. Koetsiers reden in vier uur naar Middelburg, wachtten daar drie uur en vertrokken weer naar 's-Gravenpolder. Vroonlands herberg was een woning op de hoek van de huidige 's-Gravenstraat en Schoolstraat. Het was geen café met hoge balken en een bovenzaal, maar simpel en sober, laag en klein. Reizigers konden er in- en uitstappen, goederen laden en lossen, terwijl de paarden dronken en een halfuur op adem kwamen. En misschien kon je er ook wel slapen als ergens een verbinding was uitgevallen. Pal voor de deur stopte de 'wagensdienst' tussen Ovezande en Goes. Allemaal reizigers die wachtten op vertrek en nog even de herberg inliepen om iets te drinken; mensen die vroegen om koffie, thee, een stoof of waswater. Of om een glaasje brandewijn, jenever, likeur of bier. Vrolijke mensen die plezier hadden in het roken van hun pijpen en het drin-

ken van hun bittertje en pas haast kregen als paardenhoeven en wagenwielen een rijtuig aankondigden. Je ziet het voor je ogen gebeuren: het isolement van vele generaties Boone werd door Laurus met zijn buurtjonges aan flarden gereden. De eeuwenoude cultuur van de Boones glipte nu in enkele jaren tussen de vingers weg. Een jong mannetje vervoerde vreemde mensen die hem onderweg verhalen vertelden die alleen een huurkoetsiertje mocht horen; altijd spannend en altijd over vroeger.

Opnieuw Wolphaartsdijk

Een advertentie met prachtig geformuleerde tekst verklaart dat Marinus Boone dringend was gevraagd om terug te keren naar zijn oude Wolphaartsdijk. 'De ondergeteekende, aangemoedigd door de vele blijken van belangstelling, hem door onderscheidene ingezetenen der gemeente Wolphaartsdijk betoond, waarvoor hij zijnen dank betuigt, is voornemens zich in die gemeente als veearts te vestigen.' En zo toog hij eind april 1875 gehoorzaam naar Wolphaartsdijk terug met zijn zwangere vrouw en zijn kroost. 's-Gravenpolder was voor Laurus een wereldje vol levenslessen geworden. Hij had in galop met allerlei reizigers door de dreven gereden, over de klei en de klinkers gehobbeld met de zon of de regen in het gezicht, en de wind in de eindeloze rijen bomen. Hij reed nu langs de vliedberg van 's Heer

Abtskerke naar Wolphaartsdijk, waar hij alles nog wel een beetje kende. Je had er vijf bakkerijen, twee hoefsmederijen, zeven kleermakerijen, twee korenmolens, een kuiperij, een rietdekkerij, vier schoenmakerijen, vijf timmerplaatsen, twee wagenmakerijen, een slagerij en een ververij. En nu dus een levensechte veearts Boone erbij.

Smidsleerling

Broer Johannes begon zijn werkzame leventje als kleermaker, maar de inmiddels 15-jarige Laurus wilde de smidsgeheimen ontdekken die van vader op zoon waren overgedragen. Pa regelde een baantje voor hem, bij Pieter van der Bilt, een breed georiënteerd vakman, een meester die in zijn loopbaan al duizenden ijzers had gemaakt. De meeste smidsleerlingen kregen een jaarcontract en verdienden zo'n 140 tot 150 gulden per jaar. Soms begonnen smidsjochies er te vroeg mee, want het was zwaar werk waarbij het nogal op de rug aankwam, wat bar slecht was voor een onvolgroeid lichaam. Maar Laurus was beresterk en prima in staat om te weten dat geen hoef hetzelfde is en dat een hoefsmid een soort voetendokter is die met uiterste precisie werkt. Zijn volgende baas was Marien van Boven uit Biezelinge, zo'n vijftien kilometer verderop. En zo ging hij in het voorjaar van 1877 het huis uit en stapte hij een nieuwe wereld in, waarin hij alles zelf ging bepalen.

Laurus Boone woonde en werkte een paar jaar bij Marien van Boven in de Hoofdstraat in Biezelinge. Links op de achtergrond zijn travalje.

De ondergeteekende heeft bij deze de eer HH. Veehouders te berigten dat hij zich thans met der woon te 's GRAVENPOLDER heeft gevestigd, tot het uitoefenen van het vak van

VEEARTS.

Beleefd beveelt hij zich in ieders gunst en recommandatie.

M. BOONE.

Marinus Boone werd veearts in 's-Gravenpolder. (Beeld: Nieuwe Goessche Courant, 30 augustus 1870. Krantenbank Zeeland.)